

Kaja Teržan  
OBRAČUN

Beletrina\*

OBRAČUN

© BELETRINA, 2025. VSE PRAVICE PRIDRŽANE.

Brez predhodnega pisnega dovoljenja Beletrine je prepovedano reproduciranje, distribuiranje, dajanje v najem, javna priobčitev, predelava ali druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnemkoli obsegu ali postopku, vključno s fotokopiranjem, tiskanjem, javnim interaktivnim dostopom ali shranitvijo v elektronski obliki.

Vse informacije o naših knjigah so dostopne tudi na: [WWW.BELETRINA.SI](http://WWW.BELETRINA.SI)

CIP - Kataložni zapis o publikaciji  
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-31

TERŽAN, Kaja

Obračun / Kaja Teržan. - Ljubljana : Beletrina, 2025. - (Knjižna zbirka Beletrina)

ISBN 978-961-298-317-8

COBISS.SI-ID 217913859

## Sanje

Začelo se je ob nekem pomolu; vmes med morjem in deščicami, ki so držale otroke na varni razdalji. Spominjam se misli, ki so me takrat okupirale ... da sem nekaj zapisala narobe oz. toliko netočno, da bi se lahko bralo kot laž. Kljub temu, da je bila vsa resnica na moji strani, sem tisti trenutek zavila na stranpot, na tisti srhljivi pomol ... Morala bi le reči: »Dajte, zažgite me!« Jaz pa sem se ponovno ujela v past občutkov krivde ... Ti moji notranji občutki so sprožili pospešeno razraščanje prvega pomola, dokler ni tvoril mreže pomolov, na katerem je bila zgrajena nekakšna velika ordinacija, skozi katero sem potem zašla v enega od svetov prihodnosti naše družbe. V njem sem srečala neko mamico, za katero so mi povedali, da je pojedla svojega otroka. Zgrozila sem se, toda v tem občutju in v tej obsodbi dejanja sem bila osamljena. Čemu? Zakaj ga je pojedla? Zakaj drugi niste zgroženi? »Saj se boš navadila,« sem slišala od nekod. Tedaj sem se znašla v eni od manjših ordinacij, ki pa je bila le ozka, podolgovata soba brez pohištva – brez vsega. Ponudili so mi dve kartonasti škatli brez oznak ali napisov. V vsaki je bil par čevljev. V prvi so bili izredno majhni in ozki, deloma vijugasti črni ženski gležnjarji z visoko peto – več kot očitno popolnoma neudobni in premajhni, če so bili sploh kakorkoli uporabni. Škatlo sem takoj zaprla in odložila na tla. Preostala mi je druga, v kateri so bili t. i. navadni črnorjavi čevlji, precej grdi na pogled, a

prav tako premajhni za moja nemala ženska stopala. Nisem imela časa za dilemo in zavrnitev obeh škotel ni prišla v poštev. Ob meni se je pojavila nekakšna brezspolna oseba v nejasnih oblačilih, ki mi je zgolj s svojo prisotnostjo velela, da naj si kar obujem te t. i. navadne čevlje. Nisem ugovarjala, besede so bile odveč, saj lahko tej osebi le z dejanjem dokažem, da so mi čevlji zares premajhni. Toda ko sem jih obula, so mi bili prav. Tedaj je oseba poleg mene spregovorila: »Vidiš, naj bo tvoje prepričanje o stanju reči še tako trdno, nič ne spremeni realnosti tega sveta.« Z realnostjo je mislila na prehranjevanje z otroki. V tej ordinaciji sem bila zgolj z enim namenom – da se zlijem z realnostjo sugerirane stvarnosti.

1. del  
Močvirje





Zbudim se na svojem pomolu; vmes med močvirjem in deščicami, ki me držijo na varni razdalji ... Od česa? Od črnorjave vode?

Mogočna drevesa ležijo v močvirju. Njihov padec je moral biti veličasten, kajti življenje po njem se zdi še naprej enako plodovito, le da se je navpično spremenilo v vodoravno. Ležijo in rastejo. Njihove korenine stremijo kvišku. Čutim jih kot svoje telo. Tudi moje noge visijo kvišku, ko se z rokami stegujem daleč navzdol za čvrst oprijem ročke na avtobusu človeške civilizacije, da me ne odnese, ko naredi ovinek ali zapelje čez kucelj te ali one stranpoti.

K sreči nihče ne izvleče teh dreves, da bi jih razsekal, osušil in iz njih naredil kaj koristnega. Postala so dekadentni turizem mojih misli; čista nostalgija.

Med koreninami, ki poganjajo navzgor, in tistimi, ki so iz istega drevesa pognale na novo, navzdol, da bi oskrbele drevo z vsem potrebnim za njegovo nadaljevanje, je nastalo novo življenje; mikroorganizmi, ličinke žuželk, ribja zatočišča in razne živalce, ki jim korenine služijo kot most ali pomol. Mnoga tanka debelca mlajših dreves, ki so se zarasla gosto skupaj, so naravna senčila živo oranžnim in rdečkasto srebrnim ribam, ki bi jih z lahkoto zamenjala za zlate ribice, če ne bi bile tako velike ...

Vodna pokrajina, ki se razpira pred mano, me vedno globlje srka v svojo maternico. Postanem del nje in spomini življenja, ki se ima zgoditi, prihajajo na platno mojega notranjega pogleda. Doživljam jih še enkrat, tukaj in zdaj, v samosvojem zaporedju. Kot bi nekdo razbil vazo ali razrezal sliko, potem pa bi jo zlepil nazaj, kakor bi se mu zdelo najbolj logično. Na koncu bi tako ostali deli, ki nikamor ne pašejo. Stlačil bi jih v vmesne prostore, ki potrebujejo zapolnitev, da tekočina ne steče v brezno; da restavrirani predmet obdrži svoj prvotni namen in ne le estetsko vrednost. Grobi robovi vmesnih zatlačenih delov ostanejo grobi, dokler jih ne zmehta voda, toda to lahko traja celo večnost ...

Padel je mrak, shladilo se je in pričeli so me pikati komarji. Kljub temu obsedim na svojem pomolu, ki se je zdaj ponotranjil, in iz nastajajoče noči prepoznam sebe v majhnem bitju, ki se premetava v svoji postelji.

Imam največ tri leta. Sanjam, da sem ostala sama v vrtcu, da so me pozabili ... Še vedno je mogoče zaznati duh iz kuhinje po pristni slovenski hrani, meni ogabni repi (ali zelju), ki so jo nametali v velik lonec, razkuhali in razdelili na manjše enote, ki so jih naložili na vozičke in odpeljali v različne barvne pike, ki so povzemale po tri oddelke hkrati. Moj ležalnik še ni pri Petelinčkih – tja bom prišla leto pozneje in tistega se bom bolje spominjala. Zdaj se spominjam le vonja po hrani, ki je nisem hotela jesti. In v tem vonju sem ostala, ko so vsi šli domov.

Na sredi hodnikov je boksarski ring – ne vem še, kaj je to boks, toda podoba bom jasno prepoznala mnogo let pozneje, ko ga bom videla na televiziji. Borba, napad, obramba, umik, napad, nokavt ... ali groza točk, ko se dvoboj konča brez predaje. Moje telo je podvrženo vsiljivim tretmajem, s katerimi se ne strinjam; koščki hrane se dotikajo mojih ustnic in derejo po požiralniku povsem nepovabljeno in mi potem kot kepa obležijo v črevesju, dokler jih ne izločim po sili svojega telesa ...

Še vedno se mi dogaja porod. Ne akt poroda, pač pa vsakokratno prodiranje na plan v vsem, kar moram storiti ali biti. Občutim breme prediranja membrane, ki me ločuje od zunanjega sveta in ki prav s tem vzpostavlja to ločnico. Ta membrana se ne začne in ne konča z mojim telesom. Včasih je to kovinska utež zunanje pogojenosti, drugič pa je sestavljena iz hipnih občutij ali misli, ki se v svojem množičnem (na)valu zdijo neprehodne. Je kot smrt – nekaj, kar bi moralo biti končno, toda to ni, saj je gravitacija mogoča tudi v druge smeri. Kakorkoli že, smrt tega telesa še dolgo ne bo na sporedu. Nanjo se moram pripraviti. In vse tiste majhne smrti, ki to niso, pretvarjam v sanje. Vse, česar mi ni uspelo realizirati, se kot po premici preslika v skladišče skritih biserov nezavednega ... Biserov, ki se včasih zagnojijo ... Hotela sem postati plesalka, pa se ni izšlo.

\*\*\*

»Gremo, gremo, je že pet čez ...«

Velikanska ura na steni spominja na tiste stare, pokončne, na železniških ali avtobusnih postajah. Verjetno z razlogom. Vsaka plesna ura je hitri, prehitri vlak, ki drvi mimo pogledov na postaji. Pravzaprav tam lebdi le moj. Preostali se nemudoma vržejo na vagone kot kaskaderji.

»Prosto hodiš po prostoru, pozoren si na razdalje med telesi, pogled je usmerjen navzven – ne se skrivat. Če koga srečaš, ga pogledaš v oči, lahko se nasmeheš, samo brez besed, prosim ...«

Začetke sem imela rada, kadar smo subtilno vstopili v prostor in odnose med telesi. Toda slej ko prej je večina plesnih klasov s tem na silo presekala in zgodila se je ločitev med umom in telesom ... telo je bilo samo še sredstvo, ki uboga ukaze in hotenja uma. Koreografija. Besedilo, ki naj se ga naučimo na pamet. Brez osebne odnosa. Na horuk! Kar tam, pred vsemi.

Bili so gibi. Najprej eden, dva, trije ... Potem pa je v nekem trenutku čas pospešil – šel sam od sebe naprej in me pustil zadaj. Ostala sem sama z drugim ali tretjim gibom, ki mi je obtičal v rokah kot predmet; orodje, ki ga ne znam uporabljati. Študirala sem njegove koordinate, ki se niso skladale z nobenim od prekatov, ki jih je ponujala praznina dvorane.

Plesalci so bili vedno spretnejši in hitrejši. Priključili so glasbo. Čas je postal mogočnejši; dvigoval se je nad mojo majhnostjo in statičnostjo. Šteli so si:

»Dva, tri, štiri ...« Ali pa: »Pet, šest, sedem, osem ...« Medtem so se moji gibi vrteli okoli svoje osi kot samosvoji planeti – povsem neusklajeni z zakonitostmi galaksije ... Tu in tam sem prestregla sočuten ali naveličano vzvišen pogled – odvisno od primarne (ne) naklonjenosti moji kompleksni osebnosti, ali boljše: ne-osebniosti.

Ta, ki je vodila klas, je dobro vedela, kaj zmorem in kdaj ne vem niti tega, kako mi je ime. Pustila me je, da sem tavalala, dokler ni bil sram zaradi nedostopnosti do povezave med umom in telesom tako močan, da sem pričakovano (še stotič) zapustila dvorano, počepnila v lasten trebuh in padla v neskončne vice svoje nesposobnosti v premišljevanju o tem, kaj se je pravkar zgodilo.

Na neki točki sem pristopila k priprtih vratom in opazovala diagonalo, ki so jo zdaj izvajali ne več kot vajo, pač pa kot del dejanske koreografije. Horizontalno kompozicijo prvotne koreografije so nekako preslikali, da bi dobili novo dimenzijo. Del te linijske dinamike so bila tokrat povsem običajna kolesa, ki jih sicer izvajajo gimnastičarji in drugi telovadci. Pomislila sem: uf, še dobro, da sem šla; le kako bi se soočila s tem?! Vse, kar je obrnilo telesno os – da sem torej visela z glavo proti tlom, medtem ko so bile moje kilomske noge nekje daleč v Vesolju, me je spravljalo v apokaliptično občutje brez odrešitve ...

Neverjetno, sem vsakič znova pomislila, da se kljub ponavljajočim frustracijam, ki jih doživljam na plesnih klasih, še vedno vračam v dvorano. Samo mazohisti počnejo kaj takega.

Toda v resnici sem vedela, zakaj to počnem. Na ta način sem se izravnala z občo družbeno stvarnostjo. Kar je bilo že skoraj blizu občutku nekakšne pripadnosti ... Po drugi strani pa sem ljubila ples, kot se naivno dekletce zaljubi v prijatelja svojega starejšega brata. Še ne spolno zrela bi se združila z njim, da bi se končno povezala s tistim oddaljenim konceptom, ki mu ljudje pravijo Zemlja, naš dom.

»Ajde, gremo še enkrat! Vem, da ste utrujene, pardon – Aleš – utrujeni ... samo še zadnji del zvadimo. Super vam gre. Pripravite se ...«

Ta sladko prigarani konec klasa, to zmagoslavje dela in inteligence telesa, me je naravnost zasvojevalo. Torej takrat, ko je steklo, ko me moja nemoč ni porazila. Kot tokrat, ko sem se ji popolnoma predala in priznala, da ne zmorem ...

Kolesa, ki so jih nizala telesa, so se zdaj pričela preobrazati v spirale. Opazila sem, da je ena od plesalk – tista, ki se je pravkar vrnila s salzburške akademije za sodobni ples, postala še bolj spretna in zelo hitra ... Ne vem, kako je to naredila, toda v neki točki je iz stranske linije kolesa preusmerila fokus naprej, se pokrčila v trebuhu in ga obrnila tako, da je trup uprla direktno proti stropu, nato pa spet nazaj v stransko, a vzvratno linijo ... In takrat se je zgodilo. Namesto da bi z zgornjo roko segla čez glavo proti tlom, se ji je roka nekako izmaknila, spremenila smer in se ji zapčila globoko v usta ...

Nastala je tišina. Vsi smo gledali, kaj bo zdaj. A njena roka je nadaljevala svojo pot skozi usta, kakor da bo pogledala ven na drugi strani pri vratu. Toda

ne, Sanja jo je jedla. Kos za kosom je grizla in jo pojedla.

\*\*\*

Ko imaš tri leta, si popolnoma odvisen od drugih. Grozljivo odvisen. Občinstvo je še del tebe, vse doživljaš kot nujno zlo. Kot del svojega telesa. Vate drastično posegajo drugi, zato ti lahko postane lastno telo tuje, zato si lahko postaneš tuj – rad bi se obrezal, toda tudi za samodestrukcijo si premajhen, nevešč koncepta in obrti. Po osmih urah vrtčevskega nesmisla, ko se z nekim fantkom ponovno stepeš, ker si hoče prisvojiti tudi tvoj del prostora ob jutranjem krogu, po osmih urah ukvarjanja z osnovnimi rečmi, kot je prisilno hranjenje, rečmi, ki jih ne želiš, čeprav jih potrebuješ – tako pravijo, pride pote babica in ti čez glavo potegne pretesen volnen pulover ali pa te skuša stlačiti v najbolj ljubko od vseh ljubkih dekliških jopic. Otepaš se jopice, kot bi te napadal morski pes, babica pa paničari, saj je zunaj mraz in nekaj moraš obleči ... Toda imaš tri leta in ne štiri; tvoja psihofizična prezenca še ni dovolj močna, da bi z nasilnim tečnarjenjem nase navlekel toliko negativne pozornosti, da bi babica končno popustila pod vplivom svojega občinstva, ki je pri njej seveda že ločen, zunanji pojav – v obliki drugih babic in mamic in dedkov.

Pri treh letih te še lahko stlačijo v karkoli – enako kot ti lahko v usta stlačijo karkoli. Hočeš nočeš, najebal si. Prvi ali drugi fuk torej. Je lepo? Slišiš

blagozvočno melodijo v ozadju? Svetlobo sveč in cvetove vrtnic, ki jih je ljubimec raztrosil po postelji? Penetracija na penetracijo – bum bum bum. Te boli, ti paše? Ampak tvojemu ljubimcu ne pride kar tako. Potrebuje malo več časa, pa tudi pozo bi rad zamenjal na vsake toliko – zadovoljiti mora podobe vseh svojih ljubic in prav ti si tista, ki mu s svojim telesom omogočaš vse te raznolike obraze. Enkrat milo deklico, naivno, kakor rečejo. Drugič se strastno boriš proti njegovemu prijemu – otepaš se njegovih rok in ga primeš za njegovo moškost, da zaječi, toda glej – tudi to ga vzburja.

Pri treh ali pri tridesetih – razlika je manjša, kot se zdi. Čeprav je tvoj NE veliko bolj odločen, ti še vedno lahko kdo potisne kaj v usta, in to precej bolj prefinjeno. Kar naenkrat se znajdeš v čudnih situacijah in počneš reči, ki jih v resnici nočeš. Si z ljudmi, ki jih ne želiš. Rada bi se osvobodila, toda zdaj si v labirintu – potisnjena vanj, v mislih tujih ljudi; imajo načrte s tabo in predstavljajo si nekaj, kar nisi.

\*\*\*

Je rekel, da glumim, ker sem rekla, da ga ljubim, naslednji dan pa sem ga zapustila. Z vidika družbe je upravičeno zmeden in jezen, saj obstajajo nenapisana pravila obnašanja in jasni protokoli. Toda če bi mi prisluhnil že prej, ko sem prvič hotela stran, se to nikoli ne bi zgodilo. Namesto tega je preusmeril mojo pozornost na vse lepo, kar sva doživela skupaj. In res, kako malenkostno je potem izpadlo tisto, kar



sem imenovala za glavni razlog razhoda. Sama sebi sem se zdela neresna in ga objela ter se mu zahvalila za vztrajnost. Kajti če smo resni, smo vztrajni. In odrasli ljudje smo resni – sklepamo kompromise, ne pademo ven za vsako reč in potrpiamo, če nam kaj ni všeč. Za zvezo je potreben trud – nekateri pravijo, da gre za delo, celo garanje. Da skupaj obdržiš nekaj, kar skupaj ne paše, verjamem, da se moraš počeno namučiti.

Je rekel, da bežim pred sabo, da sem razmrcvarila ljubezen in ga zaklala naravnost v srce. Točno takega odziva sem se bala, zato sem hotela zadevo zaključiti že na samem začetku. Toda bila sem premalo odločna in med nama je bil nekakšen magnetizem. Mi je postavil diagnozo, jasno, on že ve, da gre za bipolarnost ... Pa seveda spet ta moja sebičnost. Vsakič, ko izrazim, kar čutim in kar želim, dobim to isto oznako. Zdi se, da moški samo *so* – z vso pravico ... ženske se moramo izraziti – pravica je stvar perspektive. Nismo vsi tako preprosti, da bi držali vodoravno linijo počutja in mišljenja ...

Da je povezava z očetom, bodo rekli. Pa z mamó, jasno. Pa najbolje, da se vsi zapremo v en kvadrat in tolčemo z glavo ob glave drugih sorodnikov – tako zmerno, kot zvonovi – ding dong. Ko bomo imeli dovolj trkanja in hipnoz, ki se bodo izvajale vmes med trčenimi seansami, bomo lahko malce legli in rekli – uf, danes je pa bilo! Bilo je – kaj? Kaj je vsebina? Rana? A paše gledat? A paše trpet?

A smem it stran? Zakaj ne? Ker še nisem prežvečila vseh grdih besed in prodrla v vsako posvečeno

diagnozo, ki ste mi jo podelili? Bolniki so tu zaradi zdravnikov, to menda že vemo. Bolezen je iluzija in iluzija je bolezen – vmes je pa še zaljubljenost, s katero včasih blodimo skozi druge, v svetem prepričanju, da smo nekaj našli – neko vsebino, ki nas objema toliko časa, dokler nas ne razkosa, ali zakolje, kakor je rekel on. On, ki me je baje ljubil z vsakim vlaknom in skozi vsak atom.

Najprej mi je ljubkovalno rekel – rožica, potem bumbarka, nazadnje pa drekec arogantni, naduti, smrdulja, gnus egoistični, gnoj, hinavka ... Verjetno je moj »odjebi«, ki sem mu ga podelila, medtem ko me je seznanjal z različnimi diagnozami, spadal v ta rang, toda nikoli ga nisem klicala drugače kot po njegovem imenu. Seveda bi za ta enkrat izrečeni »odjebi« morala plačati ustrezen davek njegovi presveti ustanovi, ki bo zdaj poslala svoje odposlance, da zadevo uredijo po balkansko – ulično. Ker je njegova množina osebnosti zgolj retorična, bo seveda prišel kar sam osebno. In mi pokazal, brezobrazni smrdulji, kaj pomeni zajebavat se z njim. Priznal je, da sicer ni popoln, toda zatrdil, da ni boječka. Ustrahovanje žensk je seveda že od nekdanj stvar poguma. Da mi bo vsaj pljunil v obraz in tako naprej ...

Me je zaskrbelo, priznam. V glavi se mi je narisala podoba mojega izmaličenega obraza. Kri, ki mi je curljala po hlačah, ko sem se sklonila, da bi obrisala pljunke, ki so se razmazali po moji edini še relativno spodobni bundi. Saj ne, da me je skrbelo samo za bundo. Skrbelo me je tudi za avto – ker če me ne bi našel doma, bi gotovo poiskal vsaj moj avto – moje

edino premoženje, pravzaprav. Dvajset let staro zadevo na štirih kolesih, ki me rešuje pred pretirano zabarikadiranostjo pred svetom izven Ljubljane in ki neguje moj zunanji občutek svobode ...

Znašla sem se v materializmu, povsem nehote, ko sem se ustrašila za svoj fizični obstoj. Čeprav, saj je samo telo, sem si prigovarjala. Neuspešno. Hotel me je namreč celostno ponižati. Rekel je, da pride z namenom, da me bo sram, da me bo naučil lekcije. Saj me je vendar ljubil in veliko vložil vame. Toda žal nisem kozarec za vlaganje, da bi mu v mrzli zimi nesebično vračala vložene pridelke. Samo šla bom, na svojih dveh nogah – v svet brez njega – le kaj si dovolim! Torej bo izbral kraj, kjer so ljudje in kjer mi ni vseeno, kako me vidijo. Če bom po njegovi intervenciji še imela razpoznaven obraz ali če bo na njem še vedno napis: kisle kumarice, na primer.

Takrat sem prvič v življenju pogledala skozi kukalo na vratih. Prvič sem prisluškovala korakom na hodniku in pogledovala skozi okno, ali je morda že tam. Čisto praktično sem se spraševala, kako naj se soočim z njim. Naj pridem dol, pred blok, ranljiva kot sem? Da ne bo spet rekel, da sem boječka, da bežim pred sabo. Toda saj sem – res se bojim. Ne sebe, pač pa njega. Popoldne moram po sina v šolo. Ne morem priti z modrico ali s porisanim avtom, kamor je zarezal napis kot na primer DREK ali SMRDULJA. Čeprav je takole z distance skoraj smešno – da odrasel odraslemu reče smrdulja. Kot neka kosmulja, ki gnije. Kaj to je žaljivka? Naj pridem s ščitniki? Naj pokličem policijo?

Roke so mi trepetale vse do ramen. Čutila sem žile kot gumijaste električne kable in mišice kakor plastelin, ki so ga prežvečile zveri. Čutila sem trebuh, ki namesto metuljčkov gosti jegulje in drugo črvojad, ki me stresa, luknja in kljuva skozi črevesne resice.

Čutila sem boke, ki so dvomili o moči ženske med nogami, saj jo je v celoti preplaval sram, da si kot odrasla oseba nisem sposobna najti partnerja, ki bi me spoštoval. Spomnila sem se na svoje bivanje v materinskem domu, pred leti, kjer sem se znašla zaradi stanovanjske stiske. Tam je bilo precej punc, mamic, po razhodu z nasilnimi partnerji. Če samo pomislim, da bi to doživljala vsak dan, iz leta v leto ... Oblila me je groza in uvidela sem svojo naivnost, ko sem tedaj zviška gledala na tista dekleta – češ le kaj vam je bilo, da ste to dopustile. Kaj jim je bilo? Strah jih je bilo! Strah dela čudne reči. Na primer, da se nasmehneš, namesto da bi odločno rekel ne.

In včasih rečeš kaj, česar ne misliš. Ker veš, kaj se od tebe pričakuje, čeprav ni izrečeno na glas. Dejansko si kupiš mir. Zelo je drag, toda tega se ne zavešaš. Vse gledaš skozi očala nekakšne dobrodelnosti. Saj nikomur ne želiš nič slabega. Nasmeh ni slab. O, pa še kako je slab, če prihaja v vlogi bele zastave. Ne razumejo vsi belih zastav. Zamenjajo jih za prazno platno, na katero lahko slikajo svoje želje in potrebe. Nekateri ne razumejo ničesar. In včasih, še huje, sploh ne veš, da te je strah, ker njegova agresija še ni prišla na plan. A jo slutiš z vsako svojo celico. Nagonsko, kot žival, veš, da se boš morala zaščititi, zato se potihoma, le v sebi, pripravlaš na odhod. Tudi ta-

krat, ko pristopi do tebe nežno, slutiš, kar je spodaj, in ga instinktivno zavrneš; to ga razkrije – izbruhne z vso svojo silo, saj je najhuje biti zavrtnjen v »ljubezni«. Kaj ni ljubezen tudi poželenje in nekaj dobrih ljubezenskih komadov, ki pašejo zraven ...?!

Moja glava je bila napeta med mrežno napeljavo nevidnih kablov, ki me povezujejo s krajem, kjer je živel – če bi bil fizično bližje, morda nikoli ne bi imela priložnosti za vse te pomisleke. Dva dni sem imela prebavne težave in potila sem se, da sem lahko zavohala lasten strah kot psica. Pogledovala sem naokrog in se spraševala, ali ga bom sploh prepoznala – kaj pa, če bo vendarle poslal koga drugega. Kaj, če me posilijo – navajena sem hoditi na dolge sprehode v mraku. To ni težko ugotoviti. Tri dni me nekdo opazuje, pa bo spoznal mojo rutino in mu javil ...

Ko sem se vračala s sinom iz šole, sem med vsakdanjim pogovorom pogledovala na vse strani, da bi se čim prej umaknila, da bi tekla stran, na varno, če bi bilo treba. Ne bi hotela, da bi sin videl, če se že mora karkoli zgoditi ... Toda ali se res mora? Saj vendar ne more biti tako preprosto. Da nekoga spoznaš in te po komaj dveh mesecih želi ponižati na način, ki se mu pač zdi tisti trenutek najprimernejši – kakor ga vodi njegov agresivni nagon. Kajti takrat ne spominja na človeka, pač pa na besno žival. Tako, ki jo bodo zaklali v klavnici, a se še z zadnjimi močmi bori za svoje življenje ... Kako se lahko tako pomešajo pojmi – saj ni on tisti, ki ga bodo zaklali – on kolje! Od kod mu tak strah, da se brani pred mano, ki sem šibkejša od njega? Da to ni strah? Kaj pa je? Sadizem? Nima on

občutkov? Oh, ima jih. Saj ga razganja od njih. Eksploziral bo in zraven kričal – ti si mi to storila, ti si jih noter dala, ti si kriva, da sem ljubil in si se igrala z mano. Ti si kriva, da je vse, kot je. Da je Janša še vedno v politiki in da ljudje ne volijo ... je treba it volit, da se odstrani nesnaga. Ker je Janez vsega kriv. (Poleg mene in še nekaj idiotov.)

Čez eno uro je javil, da si je premislil, ker baje nisem vredna niti pljunka. Verjamem mu, saj vem, kaj mi je obljubil za Pahorja in druge slovenske politike, če bi jih srečal kje na cesti – da bi jih pljunil ... Oni pač nekaj pomenijo. Morda pa se je spomnil, da nimam ne kraja ne ljudi, pred katerimi bi me lahko ponižal. Vse to sem storila že sama – vsako leto po malem. Z motenostjo z lastno resnico, ki se od splošno sprejete ločuje v najbolj temeljnih postavkah. Nimam imena, ki bi ga lahko izgubila. Pa vendar, več kot očitno nekaj imam. Prav on mi je to pokazal.

Že prvi dan ko sem vstopila v njegov dom in spoznala mucko, ki jo je rešil, sem začutila svojo usodo z njim. Najbolje je, saj to vemo, rešiti potepuško žival – ta ti bo večno vdana, zvesta, hvaležna ...

Seveda mu je bilo žal. Vsem je žal, ko se poleže vihar. Toda škoda je storjena. Res da je nov dan in on je spet sladek. V nekem drugem življenju bi se vrnila k njemu. Vračala bi se vsakič znova. Krog za krogom, dokler se ne obrabijo zobniki. Toda takrat smo že stari in utrujeni.

\*\*\*

V bližini mojega pomola se je zadrževal kačji pastir. Pomikal se je v jasnih, vzporednih linijah, ki jih je nizal skozi različne ravnine, smeri in višine nad vodo. Njegovi hitri dvigi in spusti, njegova helikopterska učinkovitost uravnavanja višine me je pomirjala. Da, kačji pastir razume. Neki trenutek je točno tam, kjer je. Lahko bi narisali tangento na nevidno krožnico, ki vznikla iz vodnega odseva, in ta premica, po kateri bi se pomaknil do druge točke, bi nikoli ne bila njegov zapor. Ne bi se vračal, da bi doumel, zakaj je tu, kjer je. Ne bi se vračal, da bi našel pot naprej. Njegova natančnost je impresivna enako kot njegova doslednost, da krši, kar se (nevarno) vzpostavlja kot vzorec. Njegov vzorec je noviteta, ne šablona. Kot bi vzpostavljala osebni odnos, razmerje do prostora. Tudi jaz sem v njegovem prostoru. In oba sva v večjem skupnem prostoru. Prepredena sva z možnostmi poti, linij, vstopov in izstopov iz predvidljivega in pričakovanega. Zanj so možnosti realne dejanske uresničitve – nobena ni boljša ali slabša – tako se zdi meni, ki si želim drugam, ki nisem tu, kjer sem, ker se ves čas spominjam in ker ves čas razmišljam v tej ali oni podobi, simbolu, primeri. Od nekdaj sem želela drugam, kjer bi bila bolj zares *tukaj*. Tja, kjer bi lahko bila umeščena v isto mrežo kot kačji pastir, ne da bi mi za to bilo treba plačevati s svojim telesom, počutjem, zdravjem. Da bi prebila čez, čez to zoprno membrano, ki me drži v okovih človeško priznane stvarnosti ... ki označuje moje delo za počasno, ne

dovolj to in vedno preveč ono. Verjamem, da je vsak človek talentiran za popolno izgubo svoje prisebnosti in da je to talent, ki bi ga morali spoštovati, ne pa vedno tudi negovati. Obstajajo bližnjice; načini, ki jih lahko ubereš, da potuješ brez prediranja, obstajajo varuhi vrat, ki so podkupljivi. Bili so časi, ko sem jim rada plačevala; vsak mora od nečesa živeti ... Onkraj se rado okorišča s tukajšnjim, če za seboj ne zapiramo vrat.

\*\*\*

V spalnici mojih staršev je nekoč visela slika – reprodukcija Munchove Madone. Nisem se strinjala z naslovom. Za malo deklico je podoba gole ženske v ognju sovpadala z zgodbami čarovnic, vendar tistih, ki niso zagorele. Ve se, zakaj ne.

Kadarkoli sem sredi noči, navkljub zakrčenemu telesu, zbrala dovolj poguma, da sem se izplazila iz morastih sanj, iz postelje, preko hodnika do vrat tiste spalnice, sem brezupno presojala, kateri strah je hujši in kam pravzaprav bežim.

V našo hišo so namreč vstopali duhovi kot v samopostrežno restavracijo. Da imam preveč domišljije in da živim v pravljicah, je bil standardni odgovor očeta in mame. Toda uboge Disneyjeve pravljice niso dosegale globin eksistencialnega strahu. Volk in sedem kozličkov, tisti grozljivi poboj, je bil v primerjavi z doživljanjem nevidne stvarnosti zgolj majhen cvileči strahec.



Šele leta pozneje, ko sem se naučila živeti mimo teh svetov, ko sem se pretvarjala, da živim neko tipično najstniško nestrinjanje s svetom, so se jim pridružili novi, starim pa so dodali drugo dimenzijo.

»Petek je, stara, petek!«

»Pravljica, pravljica na obzorju, povej, v kateri sobi se skrivaš odslej ...«

»Juhu!«

»Ampak veš, danes bodo posebne; mi je rekel, da je njegov kolega videl bele slone, ki so plesali po vrhovih.«

»Kakšnih vrhovih?«

»Ne vem, gorah, hribih, hišah, kdo ve, koga briga!«

»Pa si ti zihr, da so to sam gobe?«

»Pa ne da te je stisnilo? Ha! Stisnilo te je, ne morem verjet, po vseh teh letih!«

Bili sva neločljivi. V dobrem in slabem. Trezni ali zadeti, pijani ali le divje proti profesorjem. Še posebej učiteljice za slovenščino so se rade spravljale name. Le kaj je hujšega kot imeti svoje mnenje. Tukaj v tem mestecu, ki se ima za prestolnico Gorenjske, ker je staro in lepo. Markantno, skrivnostno – polno krvave zgodovine. Ne pa mi mulci, ki nič nismo in nikoli ne bomo. Vsaj jaz ne. Hoteli so me spraviti k nekemu poklicu, mene pa so zanimale samo besede in barve. Med urami sem risala, klepetala in delala načrte za bližajoči se konec tedna. Moja sošolka mi je brala misli.

»A greva takoj po pouku?«

»Ne, sori, ne morem, čuvam malega, peljem psa in to.«

»Nima veze, stara, z njim se dobiva ob sedmih, lahko jaz uredim, ti pa pridi, ko boš ...«

»Okej, samo ne jej preden pridem, prosim, da ne boš ti že na luni, pa se mi boš drla dol, js pa ne bom nič razumela.«

»Mislim, da boš ti vseeno prej na luni, če te kaj poznam, ampak okej, te počakam. Pa ne povej mami, da te ne zapre v kakšno institucijo!«

Z nama je vedno pila, kadila in jedla prepovedane substance – tudi moja mati. Ne glede na fizične koordinate svojega telesa je bila z mislimi ves čas v mojem. Za tovrstno posilstvo ne obstaja zaporna kazen niti družbeno pripoznanje, zato sta se v mojem trebuhu kopičila gnev in otopela žalost, ki sem jo potem na silo predirala z metki in sulicami. Takšno družinsko situacijo priporočam kot vajo v revolucionarnem razpoloženju. Spraševala sem se namreč o praktični uporabnosti revolucionarnih vzgibov posameznika. Mame ne morem ubiti, sama pa tudi ne bo kar tako umrla. In tako sem nemir svoje ujetosti preusmerila na najbolj spodletelo področje države – šolski sistem. Tistega pisma na ministrstvo za šolstvo sicer nisva nikoli poslali, ne vem niti, ali sva ga sploh zapisali. Spominjam se le vodke, vodke in dima.

»Treba je povedat, da ...«

»Da smo preobremenjeni!«

»Tako je. In da ima vsak svoje življenje.«

»Ne samo športniki, tudi mi – ti, jaz, imamo svoje interese.«

»Ja, in niso nič manj pomembni, zato pričakujemo, da bo ministrstvo ...«

»Odredilo nov zakon, ki omogoča posebne statute za vsakogar, ne le športnike.«

»Ali pa naj ukinejo vse statute.«

»Torej, če oni trenirajo neki šport, je to njihova izbira, najina pa je, da trenirava življenje.«

To zadnje se nama je sploh zdelo zelo domiselno in bili sva popolnoma prepričani, da počneva nekaj družbeno koristnega.

Osmisliti si življenje. To je bil vsakodnevni izziv. Nič več ni bilo samoumevno. Tista deklica, ki se je skrivala pred Munchovo Madono, se je zdaj nagibala v njeno smer. Lase si je pobarvala na črno in z obema rokama priklicevala nevidni svet.

Rada sem jedla gobe, ker so mi izostrile čute in obudile moč za potovanje med svetovi. Ni bilo več pomembno, ali še kdo verjame. Potovala sem oborožena z blažilnostjo droge.

Tisti petek, tisti sloni, ki so ga napovedali, naju je obe za vedno spremenil.

Na avtobusno postajo sem priletela, kakor hitro sem mogla, vsa v sladkem pričakovanju nepredvidljivega pohajkovanja med deželami. Ona je bila že tam, z njim, nekaj sta govorila, iz njenega pogleda je sevalo vznemirjenje. Poslovil se je, še prej pa rekel, naj ga pokličeva, če bo šlo kaj narobe. Narobe? Kako bi lahko šlo kaj narobe, ko pa se z vsem spoštovanjem in brez strahu podajava na pot. Potem pa sem videla vrečko, no, dve, in v vsaki po eno veliko belo gobo. Ups, mi je rekla moja notranjost. Kje so drobne rjave zveržene gobice. Le velika brezmadežna princesa.